

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce.

Expedice se nachází v obchodnictví v musikáliích Ludevita Fleischera v Praze v železné ulici.

Za inserty platí se mimo kolek 30 kr. za řádek 3 kr. poprvé, 2 kr. podruhé.

DALIBOR.

Předplácí se: půll. 1 zl. 60 kr., celoročně 3 zl. 20 kr.

S poštou: půll. 1 zl. 80 kr., celor. 3 zl. 60 kr. r. č.

Pro státy německé: půlletně 1 tol., 8 nov. gr., celoročně 2 tol. 16 nov. gr.

Časopis pro hudbu, divadlo a umění vůbec.

Odpovědný redaktor:

Emanuel Meliš.

Nakladatel:

Ludevít Fleischer.

Václav Jan Tomášek.

(Pokračování.)

Tomášek mohl si nyní všechna theoretická díla, která byla v hudbě vyšla, opatřit.

R. 1796 slyšel třetí rok filosofie a měl za učitele následující výtečné muže: *Seibta* v metafysice, *Meissnera* v krasovědě, *Cornova* v dějepisu a *Hirgeta* ve vyšší matematice. Tomášek četl vše o hudbě, co jen dostati mohl, aby se dopídl trvanlivé *soustavy o harmonii*; avšak všechno jeho namáhání bylo nadarmo. V prázdninách zůstal v Praze, pustil se do komponování Bürgerovy „Leonory“ s průvodem piana a ukončil několik slok; avšak brzy se přesvědčil, že mu ještě potřebné k tomu znalosti chybí. Pustiv tedy dílo to stranou, dal se do skládání zpěvohry od Michaelise „Der Einspruch,“ z níž první duetto a jednu ariettu s průvodem piana v hudbu uvedl, o kteréž ale — půjčiv je — přišel.

Ačkoliv Tomášek povolání k tvorícímu umělci v sobě cítil, nebyl přec samoláskou zaslepen, ano kritisoval své skladby mnohem přísněji, než by je byl jiný kritik posuzoval. Příliš velká přísnost k svým výtvorům, pracně dobytá výživa, pak nedostatek času, jehož velkou část literárním a hudebním studiím, pak vyučování v hudbě věnoval, byly jedině vinou, že nebyl Tomášek v prvním čase tak plodný. Ostatně nepřišla mu nikdy chuť, aby jako někteří z nynějších skladatelů *obecenstvu mokré teprv noty předkládal*.

R. 1797 počal studovati *práva*. Mezi rokem a v prázdninách studoval *podvojný a mnohonásobný kontrapunkt, všechny druhy kanonu a fugy* s velkou horlivostí; též hudební články o Schulzerově „*Theorii věd a umění*“ zajímaly jej. Dosáhnuv pravidelného kladení prstů, mohl se Tomášek bravurní hře věnovati a tím své fantasii vyššího vzletu dodati.

R. 1798 přišel *Beethoven*, tento velikán mezi všemi klavírními hráči, do *Prahy*. Dával v Konviktě velmi navštívený koncert, v němž svůj koncert C-dur (op. 15), pak Adagio a vděkuplné Rondo A-dur (op. 2) přednášel a volnou fantasii na Mozartovu themu „*Ah tu fossti il primo oggetto,*“ kterouž mu hraběnka S.... předložila, ukončil. Velkolepou hrou Beethovenovou a hlavně odvážlivým provede-

ním jeho fantasie byl Tomášek podivně uchvácen; ano, on se cítil ve svých útrokách tak hluboce pokořen, že se několik dní ani klavíru nedotkl, a jen nezbranitelná láska k umění, pak vážné přemítání bylo s to Tomáška k tomu pohnouti, že svou pouť ku klavíru jako dříve a sice se zvýšenou pilností vykonával. Tomášek slyšel Beethovena v druhém jeho koncertě; avšak jeho hra a také jeho komposice neučinily více tak mohutný dojem naň, jako v prvním koncertě. Přednášel tehdy *koncert do B-dur*, ježž teprv v Praze komponoval. Po třetí slyšel ho u hraběte C., kde vedle vděkuplného Rondo sonaty A-dur na themu „*Ah! vous dirai je Maman*“ fantasoval. „*Sledoval jsem*“ — vypravuje o tom Tomášek — „*s klidnějším duchem umělecký výkon Beethovena, obdivoval jsem se sice jeho silné a skvělé hře; avšak neušly mně při tom jeho časté, odvážné odskoky z jednoho motivu k druhému, čímž pak organické spojení, poznenáhly vývoj ideí porušeny byly. Takovéto vady zeslabují častěji jeho nejvelkolepější hudební díla, kteráž ve své přestastné koncepci vytvořil. Zvláštnost a originálnost zdály se mu býti při komponování hlavní věci; to dotvrzuje dostatečně též jeho odpověď, kterouž dal jistě dámě, když se ho ptala, zdaž Mozartovy opery častěji navštěvuje. Právě, že je nezná, a že také nerad slýchá cizí hudbu, aby o svou originálnost nepřišel. Kdyby se mi byly již tehdy ovšem jen zřídka vyšlé skladby Beethovenovy co do rytmu, harmonie a kontrapunktu co klasická umělecká díla objevily, byly by mne snad dobré myslí zbavily, o mé další vzdělání pečovati; avšak tak jsem se cítil jen Beethovenovými skladbami pobuzena a byl jsem přesvědčen, že i sám největší genius vážnou uzdu theoretického vzdělání cítiti musí a zdvojnásobil jsem svou pilnost, abych tam dospěl, kdež posvátné umění políbek zasvěcení jen důstojným věnuje. Bylo a jest ještě mnoho přátel hudby, kteří se s musou Beethovenovou naprosto sprátneliti nemohou; bylo a jest též mnoho nadšenců pro jeho skladby. Já nepatřím ani k těm ani k oněm; léž jsem co skladatel dosti zletilý, abych mohl úsudek o Beethovenově uměleckém působení zde bez okolků pronésti. Mám ho za jednoho z nejnadanějších hudebních skladatelů, avšak jen v hudbě instrumentální,*

„nikoliv však v hudbě vokální, kdež není velmi šťasten. „*Harmonie, kontrapunkt, eurythmie a hlavně hudební krasověda nezdaří se mu příliš na srdci ležeti, z té příčiny jsou i jeho velkolepé skladby mnohou triviálností zohyžděny. Nechť soudí o něm celý svět jinak, já proto mínění své o něm nikdy nezměním; neboť služba, v níž za oslavení umění stojím, jest mi příliš psvátá, než abych proti svému přesvědčení mluvil. Mnozí, kteří o Beethovenovi mluví, jsou též hned u Mozarta a poslední vždy musí u nich prvním ustoupiti; oni však zapominají, že díla Beethovenova, jenž větší srozumitelností a půvabem vynikají, za tyto přednosti právě rozumné od Mozarta vyznačené formě co děkovali mají, a ještě vždy příjemně na posluchače působí. Nenávidím od jakživa všechna porovnání, zvláště ale v oboru hudby; však mám-li již porovnávat, myslím si Mozartova ducha co slunce, které svítí a ohřívá, aniž by svou pravidelnou dráhu opustilo; Beethovena co kometu, která kráčí po odvážlivých drahách, aniž by se jisté soustavě podřídila, a jejížto objevení-se k rozličným pověřčivým udáním podnět dává. Aneb Mozart rozprostírá své věčně mladé paprsky ranního slunce po zemi, aby ji osvětlil a ohříval. Beethoven shromažďuje žhavé paprsky poledního slunce v ohnisku, shromažďuje též stíny noční, aby ty ochladil a občerstvil, kteří horoucí žár snésti nemohou.“*

Tak daleko o Beethovenovi V. Tomášek.

Beethoven odebral se z Prahy a Tomášek cítil příznivé působení jeho, neboť slyšel krále klavírní hry v jeho skladbách.

Jsa v druhém roku práv, byl od svých spolužáků vybidnut, aby *společenskou píseň* s průvodem šestihlasé harmonie pro ně složil, což také při vší své nemoci učinil. Výsledek jeho díla byl skvělý. R. 1799 seznal Tomášek nejmladšího bratra veleznamenitého skladatele Glucka. Gluckův bratr nebyl docela nic musikální a žil co pensionovaný myslivec v Praze. Téhož roku zavítali do Prahy dva virtuosové na piano, totiž *Steibelt a Wölfel*, kteréž Tomášek slyšel a z nichžto si zvláště Wölfla velice vážil.

Po odbytých právnických studiích byl Tomášek neobmezeným pánem svého času; cvičil se ustavičně ve hře na piano a volném fantasování, aniž by pro to svá studia zanedbával. Studoval denně dvě hodiny a sice anatomii pod prof. Rottenbergerem a chirurgii pod prof. Arnoldem.

Prostudovav větší část theoretických děl, chtěl se pustiti do důležitého vyšetřování harmonie a snad z tak rozličných sobě na odpor stojících náhledů nějakou určitou, na zákony přírody založenou soustavu harmonie vyskoumati; avšak když to chtěl a již na stopě byl — která by ho později k žádoucímu cíli byla dovedla — nacházel se v stáří, kde fantasie vždy živější a živější jest a kdež chuť ku komponování vždy víc a více vzrůstá. Tomášek se též domníval, že pilně komponujíc, v praktické části skladby se upevní a tím dospělejší rozvahy dosáhne, bez kteréžto propravy se mu takové vědecké skoumání v oboru umění bezúčelným zdálo.

Tomášek složil *deset variací* pro piano na oblíbenou

thému „Což nechceš klidně spáti“ z Wintrovy opery „Přerušená oběť“, které — ačkoliv k vyvedení nesnadné byly — velmi se líbily a hojného odbytu měly. Brzy na to vyšlo druhé dílo „šest písní s průvodem piana“, mezi nimiž se též elegie na Růženu od Höltého nachází. Obě díla vyšla nákladem Tomáškovým. Třetí dílo jest *kantata* pro jeden hlas a sbor s průvodem celého orchestru, kterou k sňatku Karoliny svobodné paní z Kerpenů složil. Slova jsou od Dambeka. *Pro skladatele není nic nevděčnějšího, než příležitostné skladby, kterých — byť by sebe výtečnější byly — přece svět si nevšimá. Jsou hudebním meteorem, jenž častěji velkolepého účinku působí, ale také hned zmizí.* Pročež zůstávají takové skladby jako tato v rukopisu.

Čtvrté dílo obsahuje *nové variace* pro piano a oblíbenou tehdejší píseň „O du lieber Augustin.“ Pátou skladbu tvoří *deset variací* pro piano na tému z baletu „Lesní dívka.“ Obě díla vyšla v mizerném vydání u Schödlů v Praze. Šesté dílo obsahuje *šest písní* s průvodem piana, kteréž Tomášek svým nákladem vydal. *Velké trio* pro piano, housle a violu vyšlo co sedmé dílo u Breitkopfa a Härtla v Lipsku. *Osm variací* na původní tému pro piano zůstalo co osmé dílo v rukopisu. Deváté obsahuje *fantasii* a *sonatu pathetickou* pro piano.

Hlavní motiv k tomuto dílu vzal Tomášek ze zvláštní záliby pro skladby Mozartovy z čarokrásné klavírní fantasie C-moll. Tomášková skladba je v D-moll.

R. 1801 přišel Abbé *Vogler* do Prahy, jenž co theoretik a co skladatel velké pověsti požíval. Chtěl v Praze dlouho zůstat, aby o harmonii přednášky držel a aby v několika svých akademiích na svém „*orkestrionu*“ se slyšeti dal. K tomu cíli povolal *Vogler* mladého *Knechta* z Biberachu do Prahy, aby mu „*orkestrion*“ postavil. Že Tomášek hleděl s *Voglerem* se seznámiti, každý snadno nahlédne, kdož zná snažení mladého umělce, jenž nikdy nepřestává, aby své zkušenosti obohatil, své theorie ustálil, slovem: aby kruh svých vědomostí a znalostí rozšířil. *Vith*, jeho někdejší spolužák, seznámil Tomáška s *Voglerem*, zajímavým to mužem, s nímž později i důvěrným se stal. Tomášek sešel se s ním na kůru metropolitního chrámu, kdež se s *Naumannem*, dvorním saským kapelníkem, seznámil. *Naumann* přišel do Prahy na pozvání vévodkyně Kurlandské, aby zde svůj „*Otče náš*“ provedl, což se také v redutním sále jeho řízením stalo.

Naumann zavedl v Praze ladění smyčcových nástrojů dle trojzvuku D-moll.

Jeho úmysl byl zajisté dobrý, anto chtěl ostrost kvint tím obejít; avšak pomyslíme-li, že tehdejší hudba při mnohé své nevěrnosti k přírodě se přece zákonů přírody zcela odříci nemohla, shledáváme tento způsob ladění zcela bezúčelný, anto přec každý ví, že kvinta nikdy ostře zníti nesmí.

Ve společnosti obou mužů slyšel Tomášek nejlepší mši Jana *Koželuha*; tento řídil ji osobně, cítě se před oběma těmito slavnými skladateli významenati. Po ukončení mše sešel se Tomášek s *Voglerem* u *Maška*, kdež *Vogler* mši *Koželuhovu* od začátku až ku konci z paměti hrál neb zpíval

a ovšednělé rosalie a figurace, jež mše obsahovala, plísnil; naproti tomu však mnohé věci v ní chválil.

Voglerův plán, aby směl přednášky o hudbě držeti, byl schválen a tímto započal je r. 1802 v Clementinum odbývati. V té době, kdež Vogler s postavením orkestrionu se zanášel, zavítal do Prahy Dr. Forkel, professor hudby v Göttinkách, aby v knihovnách Pražských některé prameny k pokračování své historie hudby vyhledal. Bydlel v hostinci Brunnerově, kdež se Tomášek s ním seznámil. Forkel žil s Voglerem v nepřátelství, které se ještě z dřívějších časů datovalo.

(Pokračování.)

Rafael Mengs.*)

Novella.

V domě královského dvorního malíře Louis Sylvestra byla malá společnost, která se zde týdně scházívala, aby so tu hudbou baviti mohla. Krásná Eleonora, dcera dvorního malíře, byla zdatná zpěvačka, k vůli níž se výtečníci opery v těchto místnostech vždy sešli, aby něžné své hlasy na odív zde stavěli. Faustina Hasse byla jedna z nejprvnějších osob, které podnět k těmto schůzím daly, neboť milovala velmi Eleonoru a obdivovala se jejímu otci, jehož malby tehdy docházely veliké pochvaly. Faustinu následoval signor Dominico Annibale, v Mazeratě zrozen, první komorní pěvec Jeho Veličenstva polského krále Augusta III., mladý květoucí jinoch s ušlechtilými mravy, příjemnou povahou a velký obdivovatel Hassové a Eleonory.

Mladý virtuos hovoře s nimi, stál u jednoho okna, anť právě ve zpěvu nastala přestávka; tu otevřely se najednou dvěře a do pokoje vstoupil vysoký vychřadlý muž, přísné povahy a v příliš prostém oděvu. Tahy v obličejí tohoto muže podobaly se zažloutlému mramoru, oči se temně jiskřily z jeho temných obočí, ústa jeho — vyběhající v zasmušilý ohyb retních koutků — byla pevně zavřena, úzce přiléhající hnědá vlásenka přikrývala hlavu, která by se byla mohla nazvati krásnou, kdyby byla méně zasmušilá a uzavřena bývala. Pozdravoval, hlavou toliko lehce kyná, aniž by při tom ústa otevřel anebo oči jinam obrátil. Takto šel také okolo dcery domácího pána, zdánlivě, jako by ji ani neviděl, bez pozdravení a zasedl si na stoličce, stojící v koutě pokoje nedaleko hudebních nástrojů, které zde odpočívaly, kdežto jich majitelé hovorem, šaškováním a smíchem se bavili, po pokoji semo tamo chodíce. Faustina a Eleonora dívaly se s úsměvem na plachou ostýchavost velkého vychřadlého muže, jak v koutě se upravoval, s nikým nemluvil a nikoho si nevšímajce, na světla v ulici se díval, odšoupnuv záclonu u okna.

„Zdá se, že je ve zvláště špatném rozmaru!“ šeptala Faustina své přítelkyni. „Vyhlíží jako ukřižovaný na Labském mostě.“

„Je ale přece dobře, že vůbec přišel,“ odvětila Eleonora. „Otec mu je velmi přízniv a má ho za velkého umělce v jeho oboru.“

„To může být!“ řekla Faustina s úsměvem.

„Ale přináleží k tomu ta jeho zvláštnost? Nedávno šel po ulici a potká cizince, kterýž se na něho ustavičně dívá. „Pane, co se to opovažujete?“ zvolá na něho. „Proč se na mne díváte? Váš oblek, vaše bujará postava, váš křivý nos, to vše se mi zprotivuje!“ Dořeknuv to rychle odběhl, přenechav to pohaněnému, aby s holí v ruce za ním uháněl a uznání své mu proukázal. K štěstí uprchl mu do známého domu.“

„Takových podobných případů vypravuje se o něm ještě více,“ řekl Annibale, „ale věřily byste tomu, ctěné dámy, že tento muž rovněž tak podivnou rodinu má, jako je sám.“

„Co že, Ismael Mengs že je ženat?“ zvolaly obě paní zcela uleknuty. „Vždyť o tom zcela ničeho nevíme.“

„Já sám jsem o tom nevěděl,“ odvece mladý muž — „ačkoliv jej již více let znám. Pochybuji také vůbec, že v Drážďanech někdo o Mengsově rodině ví, leda snad jedině onen chudý švec, s nímž v nejvzdálenějším úhlu předměstí bydlí. Poslyšte milé dámy, jakým způsobem jsem se s ním seznámil.“

Obě ženy přišouply své stolice blížeji k vypravovateli, načež tento pokračoval:

„Budou tomu asi tři neděle, co jsem několik přátel do Berlína cestujících v noci doprovázel, navraceje se, přibyl jsem k břehu Labe v Novém Městě. Měl jsem služebníka s sebou; neboť se mi pravilo, že tyto krajiny jsou nebezpečny. Avšak nepotkali jsme nikoho na zcela osamotnělé silnici, kteráž byla velmi písečnatá a tu a tam malými sadbami ozdobena, mezi nimiž rybárny stály. Jasně svítil na nebi měsíc, tichá srpnová noc působila na člověka kouzelný dojem a v jejím světle čarovně se objevovala oku neozdobná tato krajina, široký pramen a malé osádky u břehu řeky. Potuloval jsem se po břehu a právě jsem zamýšlel, dáti se na malý újezd, na němž bych se byl do města mnohem dříve dostal, an tu na písečnaté ploše podivnou skupeninu spatřím. Hošík asi šestnáctiletý sedí na kameně a ruce maje položeny přes kolena, patří na měsíc s pohledem nadšeným. Vedle něho usadilo se mlčky několik děvčat do šátků zahalených. Tento andělský zjev krásného hošíka a těch dvou u jeho nohou sedících děvčat mě zaujímal, pročž utkvěl na něm můj pohled, avšak bál jsem se každý okamžik, aby mne skupenina tato nezapozorovala; neboť nic nebylo na blízku, kde bych se byl mohl skrýti. Avšak nestalo se to. Skupenina se najednou změnila. Hoch povstal ze svého místa, taktéž i děvčata a vezmuvše se za ruce, započali se do kola točiti, z počátku pomalu a mírně, pořáde pak ale rychleji, až konečně sotva nohama zemi se dotýkali, jako duchové se vznášejíce; dlouhé hnědé hochovy kadeře třpytily se ve soumraku jako paprsky světla. Ponenáhlu zmírnili rychlost tance a skončili jej dlouhým tónem; byl to jediný zvuk, co tichost v okolí na okamžik rušil. Nevěděl jsem až posud, co to znamenati má: na obleku dětí nebylo ničeho spatřiti, co by bylo upomínalo na některý z obyčejných krojů. Hoch

*) Rafael Mengs, jeden z nejznamenitějších malířů 18. století, narodil se v Ústí nad Labem dne 12. března 1728. Spis.

měl na sobě bílou halenu velmi nepravidelně červenými mašlemi ozdobenou, děvčata byla zahalena v šedé, bílými pentlemi zdobené malé kaftany, které při rychlém tanci v povětří se vznášely.

Přiblíživ se k těm třem dětem, pozdravil jsem je. Ony opětovaly mé pozdravení toliko kynutím hlavou, aniž by slova promluvily. „Co jste vy zač?“ tázal jsem se. — Neodpověděly mi. „Odkud pak jste?“ Opět žádná odpověď. Přistoupím blíže k chlapci, vezmu ho za ruku a snažím se mu do očí podívat, jež tvrdošijně sklopoval. „Či pak přece jsi?“ tážu se ho znova. Ukázal mi rukou na blízký pískový pahorek, na němž žena seděla, která z knihy pořáde něco mumlala. Šel jsem tedy k ženě, načež ona ihned, spatříc mne, knihu odložila, z níž při světle měsíce verš za veršem četla; každý však dle svého způsobu změňovala a dodatky opatřovala. Vstanouc a ukazujíc na děti, řekla: „Pane, to jsou děti pana dvorního malíře Mengsa.“ — „Jsou němé?“ tázal jsem se znovu. — „Nejsou.“ — „Proč tedy nemluví?“ — „Proto že nesmějí.“ — „Kdo jim to zapovídá?“ — „Otec. Každé z dětí, když ráno vstane, promluví několik slov, načež po celý den zas mlčeti musí.“ — „Jak podivné jest toto nařízení!“ — „Pra nic podivného není na tom, pane. Uvážíme-li, jak mnoho lidí zpozdilého a zbytečného na světě se namluví, musíme přiznati, že toto nařízení velmi jest prospěšné. Děti se naučí mlčet.“ — Pohlédna blížeji na ženu, zpozoroval jsem také na ni něco zvláštního; bylo to srbské děvče, jaké často na ulicích v Drážďanech potkáváme; měla na hlavě věnec z kytek, kterýž jí však k jejímu žlutému obličejí a k málo vlasům velmi špatně slušel. Avšak ona mluvila, a tím již vše bylo vyhráno; věděl jsem již, co to byly za děti a odešel jsem — an právě se k nám přibližoval jejich otec, jenž nedaleko od nás s jedním rybářem do řeči se pustiv, nyní sem přicházel, aby se o cizinci, jež viděl mluvit se svou služkou, něčeho dozvěděl. Zasluchl jsem ještě, jak ji huboval; na to svolal děti a se všemi cestu svou nastoupil.“

„Aj, jak podivné!“ zvolala Faustina. „Věru velmi podivná to rodina. Otec jim vkládá po porcích slova do úst. Tento obyčej bych si přála, aby byl zaveden u našich operních herců, kteří často tak mnoho zbytečného namluví. A od toho času jste více ty děti neviděl?“

„Je to pouhá nemožnost je zočiti,“ odvětil Annibale. „Po celý den jsou doma pod přísnou dohlídkou a jen v noci smějí, provázeny služkou jsouce anebo otcem, na hodinu vyjít a to nikoliv do města, alebrž k nejbližšímu břehu řeky, kde je nikdo tak snadno spatřiti nemůže. Doufám však přece, že si proklestím cestu do toho domu, až se mi to podaří; osmělím se, Vám ctěné dámy, něco bližšího o nich vypravovati. Nyní ale obraťme se zase k hudbě.“

Páni měli již své nástroje v ruce a započali novou skladbu. Ji následovala arie, jižto Annibale zpívati měl a kterouž s takovým citem také přednesl, jakýž na jevišti zřídka se objeví. Nečinil toho bez příčiny. Věděl dobře, že Ismael Mengs velkým jest milovníkem hudby, že jmenovitě tuto arii si oblíbil a že nikdy neopominul, do divadla přijíti, kdykoliv tato arie se zpívala. Čím více tóny síly nabývaly a čím skvělejší se skladba objevovala, tím více napínal Mengs svůj

sluch a podepřel se oběma rukama o kolena a upíral neodvratně a bez ohledu na úsměšné pohledy, jež na něho virtuosové upírali, své oči na Annibalovy rty, z nichžto vycházely zvuky, jež ho tak velice dojímaly. Když arie se skončila, vstal Mengs a obejmuv Annibala, řekl chladně: „Zapěj mi ještě jednou tuto arii.“ — Tato žádost byla přece trochu nevhodná; neboť arie byla dlouhá a těžká, avšak Annibale přislíbil, že mu ji po druhé ještě zazpívá, pak-li mu také jeho žádost neodepře. „A jaká jest to žádost?“ tázal se přísný a chladný muž.

„Dovolte, abych Vás směl navštívit a Vaší rodinu spatřiti,“ odpověděl mladý zpěvák.

Ismael se zdráhal, váhal — konečně tomu však přivolil a určil mu den, kdy jej bude doma očekávati.

Mladý zpěvák zapěl za to ještě jednou arii. Ismael opustil hned po ukončení nevrle a zamračeně své místo a odebral se odtud, mumlaje několik nesrozumitelných slov, kteráž skoro jako proklínání zněla.

* * *

V určitou hodinu — bylo to časně z rána — nacházel se virtuos již v malířově bytu. Služka mu mlčky dvéře otevřela, a na to mu ukázala pokoj, kde otec se svými třemi dětmi se nacházel. Děti kreslily a nespustily oči se svých listů, ačkoliv pozorovaly cizince v tak neobyčejný čas přicházejícího. Nastalo velké ticho. Otec chodil od jednoho dítěte k druhému, a vezmuv jim jejich listy, které právě kreslily, přinesl je hostu na ukázkou. Annibale shledal v nich k největšímu svému překvapení pravé mistrovské kusy. Obrazy děvčat byly drobnomalby, hochův výkres byla hlava s barevnými tuškami kreslená, otcova to podobizna, a s takovou odvahou, jistotou a s takovým výrazem provedena, jakého jen nejdokonalejší mistři schopni bývají. A to byl hošík sotva šestnáct let starý.

Annibale obrátil se k otci, obsypuje ho chvalořečmi a své podivení projevuje, že tak nadané hlavy v tichosti a o samotě kvetou, požádal otce, aby s výtvyry svých dětí, u veřejnost vstoupil.

„Toho nechám býti,“ zavzněla z otcových úst odpověď určitě a chladně. „Děti se mají učit. Já si je vychovám ku své službě. Jsou to moje děti. Pustím-li je do světa, přináležejí cizím lidem. Nyní jsou moje. Maje se učit tomu, co já žádám; nemají ničemu se učit, něčeho pocítiti a vykonávati, než co já dovolím. Nechám je také jen tolik mluvit, mnoho-li za zcela potřebné uznám. A chce-li některé z nich svou vůli mít, tak je tady hůl a metla na ně. Oba dohromady uvedou je vždycky zase na pravou cestu.“

„Ale pane, Vy přece nebijete tyto poslušné, tiché děti?“ tázal se umělec.

„Dostanou denně určitý svůj výprask;“ odvece otec zcela chladně.

„A k jakému to účelu?“ ptal se Annibale rozhoršen, „vždyť nic nedělají, co by Vaši nevěli mohlo vzbuditi?“

„Dopustily by se ale něčeho takového, kdybych na čas od toho upustil,“ odpověděl umělec.

Neuvedete Vy je nikdy do společnosti mezi děti, které jim rovny jsou?“ tázal se mladý muž starostlivě. „Vždyť sic ničeho nespátří a neuslyší o tom, co se ve světě děje.“

„Vidí a slyší mne. Já je neopustím. Také služka jim tu a tam něco poví, co já jí dovolím, že jim může vypravovati. Ostatně nevědí tyto děti ani, jak se toto místo nazývá, v kterém zůstávají, ani který kníže to jest, pod jehož žezlem žijí. Vše to se stalo na moje poručení, neboť já chci z nich učiniti umělce, kteří by ve svém oboru něco velkého vykonati s to byli.“

„Přeji Vám, pane, mnoho štěstí k tomu, že Vás nebesa tak dobromravnými dětmi požehnala, u nichž tak surový a pomatený způsob vychování nic nezhorší.“

„Vy pane, vychování dětí nerozumíte. Arie není živé stvoření; člověk může umět velmi dobře zpívat a přece nemusí také vědět, jak by jisté stvoření státní, jak by ho umění prosto všech nemravů našeho pohlaví odevzdati mohl.“

S těmito slovy byl hovor mezi Ismaelem Mengsem a zpěvákem ukončen. Annibale vyprosil si nyní od otce dovolení, aby Rafael (tak se jmenoval jeho hoch), nyní jeho podobiznu zhotoviti směl. Mladý Mengs vzal hned čtvrtku modrého papíru a dal se bez meškání do práce, kterouž podivuhodně rychle skončil a to s takovou podobností, že šťastný zpěvák pln radosti se své podobizny v pokoji semo tamo běhal, vícekrátě ujišťujíc, že nic lepšího státní nemůže, než tento obraz.

Otec Mengs vzal od něho slib, že nikomu neřekne, od koho ten obraz má. Přinesl také hned s sebou bibli, domý-

šleje se o mladém tomto muži, že on mu na posvátné tyto listy přísahu složí, že svému slibu dostojí.

Annibale přísahal, aniž by se však mnoho o to postaral, co přísahal.

Opustiv tento dům, spěchal odtud hned na to se svým obrazem k Faustině. Právě se u ní nacházeli pán ze Sylvestrů a pater Querini, králův zповědník. Annibale ukáže svůj obraz, každý ho nalezne velmi podobný a táže se šťastného muže, kdo ho zhotovil. Zvláště jest pán ze Sylvestrů velmi zvědavý dověděti se jmeno toho umělce, an ho za nejprvnějšího ze všech žijících umělců v tomto oboru považuje.

„Je to hošík ne zcela šestnáct let starý,“ odpověděl Annibale vítězoslavně.

„Není možná,“ odvece Sylvestre, „to je žert.“

„Tak mluvte přece,“ volá Faustina, „kdo je to?“

„Syn starého Ismaela Mengsa,“ odvětlí na to Annibale.

„Jaké to bláznovství!“ zvolá Sylvestre, „Ismael není ani ženat, neměl jak živ dětí. Za tím něco vězí.“

Annibale vypravuje nyní zevrubně, jakým způsobem tu rodinu, toho zázračného hochu našel a našel. Sylvestre strčí mlčky brejle do pouzdra a mlčky opustí také společnost. Faustina a abé doléhají na to, aby se králi tento příběh vypravoval. Každý jest nyní dychtiv, aby ještě více obrazů od toho hochu dostal; vyšlou tedy posla k malíři, aby na rozkaz Annibalův podobiznu hlavy starého Mengsa a ještě několik obrazů jim na ukázkou poslal, se zdvořilou prosbou od Faustiny, aby tuto laskavost staré své přítelkyni neodepřel

(Pokračování.)

Feuilleton.

Dopisy z Čech a Moravy.

Z Nové Paky, dne 21. září. (Slavnost svěcení praporu.) Slavnost svěcení praporu zpěv. spolku „Hlasoně,“ byla v skutku velmi krásná, ano v mnohém ohledu významná a velkolepá. Každý dům od dřevěné chalupy až k pěknému vystavenému domku v Nové Pace ozdoben byl fábory a prapory národními; na každém domě spatřiti bylo několik podobizen mužův národa, ověšených zelením a květinami a pod nimi ta nejrozmanitější hesla. Do 9. hod. sešlo se mnoho lidstva se všech stran. O 9. hod. byla pospolitá zkouška zpěv. spolků; o 10. hod. vyšel z radnice průvod k tribuně. Napřed šla sokolská hudba, za ní „Lubor,“ asi 30 mladých hochů Novopackých v sokolském oděvu se svým praporem, pak „Sokol“ Novo-Packý s praporem, „Sokol“ Kralodvorský s praporem, „Sokol“ Mlado-Boleslavský a „Sokol“ Jičinský; pak šly zpěv. spolky: „Hlasoně“ Novo-Packý, „Záboj“ Kralodvorský (s praporem), „Ratibor“ Hořický (s praporem), „Jizeran“ Semilský (s praporem), „Bořivoj“ Lomnický (s praporem), „Branislav“ Jilemnický, Jičinský, Bělohradský a Veselský; celkem bylo asi 200 zpěváků. Okolo tribuny udělali Sokolové kruh, na tribunu vystoupilo vel. duchovenstvo s vel. p. děkanem v čele, oděno v slavnostní ornáty, pak kmotry praporu, městský výbor s měšťanostou atd.; na náměstí stály tisíce lidstva. Nastalo ticho. Zpěv. spolky přednesly vedením p. Šiřístě, ředitele zpěv. spolku „Hlasoně,“ píseň sv. Vojtěcha. Na to vystoupil předseda zpěv. spolku p. Dr. Kosina na tribunu a oslovil hosty ráznou, významnou řečí, obrav si za heslo:

„Slovan, kdyby zpívat nesměl, hořem by snad zahynul — Slovan v zpěvu kdyby mohl, slastí by se rozplynul.“ Dále měl velekrásnou řeč pan P. Rychlík, oděn rouchem kněžským, pak rázný p. Kejzlar, sl. Geislerova, kmotra praporu. Řeči tyto vyjdou prý tiskem. — Odpoledne byla v přeplněné zahradě p. Bedř. Fuchse velká akademie. Ze sborů líbily se zvláště „Rekův sen“ od K. Slavíka, „Gdě je slavská domovina“ od Wintra, „Utonulá“ od Křížkovského, „Na Prahu“ od Veita. Sbory byly vesměs dobře, některé z nich výborně předneseny a došly velké obliby. Mimo tyto slyšeli jsme ouverturu k opeře „Němá z Portiči“ a Illnerův „Čechův sen.“ Ku konci odbývala se taneční zábava. s—s.

Z Příkaz u Olomouc. (Beseda.) Dne 20. září se zde odbývala beseda. Sál byl naplněn hostmi. Jaký to byl pohled! Nejkrásnější vínek divokých zdejších i vůkolních, paní a hospodyň umístěn v popředí, mužstvo statečné a studentstvo čilé tu i tam, jak kdo a kde si kvítek z vínku vyvolil. Po krátké chvíli začaly produkci. Ouvertura „Vlasta“ od Ed. Nápravníka, provedl sbor c. k. pluku Vasa se známou a uznanou dovedností. Slečna Tichá z Olomouce krásně a významně přednášela písně národní na citeře a musela na žádost obecnstva ještě jiný kus zahrát. „Kapitola o mužském srdci“ deklamovala slč. Maryška Vajnerova. Pan Lípa osvědčil svou zručnost v samohře na housle, a musíme doznati, že virtuosně vládne svým nástrojem. K velkému obveselení přispěla též deklamovánka „Šumař,“ již v trochu až nepřiměřeném kostumu přednesl p. F. Zbořil. Ze zpěvu jsme slyšeli sbory: „Pozdravení pěvcovo“ od Veita, „Prijde jaro“ od Förchtgotta a čtvero zpěv „Svítání lásky“ od Lud. Procházky. Zpěvy byly provedeny od

Nákelsko-Příkazského zpěv. spolku vesm s velmi krásně, zvláště muselo býti opakováno „Prijde jaro“ (tentýž sbor, jež jsme slyšeli v Brně od spolku Vídeňského.) Musíme se zde zmíniti o prospěchu a pokročilosti spolku Nákelsko-Příkazského, který, ač nejvíce z rolníků sestává, ty nejtěžší sbory provádí. Spolek tento čítá přes 50 údů a z těch jest 30 občanů Příkazských. Pan učitel Wiedermann co sbormistr zasluhuje za svou přičinlivost největší uznání. Po koncertní části počala taneční zábava, která téměř do rána trvala v neskalené veselosti a při vzorném pořádku. Z cizích hostů besedu navštívili zemští poslancové pp. Isák a Rozehnal, pak náš po vlasti známý básník p. Čejkovský a mnoho jiných velevázných osobností vlasteneckých.

Kronika zpěváckých spolků.

** Lounský zpěv. spolek „Vlastislav“ uspořádá dne 4. října 1863 v hostinci „u černého orla“ v Lounech akademii, při níž p. J. L. Lukes z Prahy účinkovati přislíbil. Program: 1. „Večerní,“ staročeský chorál, upravil ve sbor J. L. Zvonař. 2. Národní písně přednese p. J. Lukes. 3. Deklamace, přednese pan Kettner. 4. „Růžinky stesk,“ sólo tenorové s doprovázením sboru od K. Bendla, přednese pan J. Lukes. 5. „České perle,“ koncertní fantasie od Ed. Nápravníka, přednese pan F. Feygl. 6. „Rekův sen,“ sbor od K. Slavíka. 7. Zastaveníčko od K. Bendla, sólo tenorové s doprovázením sboru, přednese pan J. Lukes. 8. Deklamace, přednese p. Kettner. 9. „Náš zpěv,“ sbor od Zavrtala. 10. Národní písně, přednese pan J. Lukes. Taneční zábava. Začátek v 5 hodin odpoledne.

** Valné shromáždění. V neděli dne 11. října 1863 bude se ve 3 hodiny odpoledne odbývat roční valné shromáždění p. údů zpěváckého spolku „Slavoše“ v Berouně „na Plzence.“ Program: 1. Přijímání nových údů a příspěvků. 2. Volba místopředsedy. 3. Vystoupení polovice výborů losem a volba nových. 4. Zpráva jednatele. 5. Skládání účtů. 6. Volba revisorů účtů. 7. Rokování o jednotlivých podaných návrzích. K oslavení výroční památky svěcení praporu uspořádá se téhož večera beseda. Začátek v 6 hod. Po té následuje taneční zábava. Čistý výnos ve prospěch spolku.

** Zpěvácký spolek „Kovář“ v Čáslavi účastnil se ve středu dne 30. září 1863 ve velkém koncertu, jež uspořádal Ferdinand Laub, král. pruský komorní virtuos atd. spoluúčinkováním paní A. Laubové a pana Frant. Kavána ve prospěch pomníku J. L. Dusíka, slavného to skladatele a rodáka Čáslavského. Program byl tento: 1. „Čechové,“ sbor od Wintra, přednesen zpěv. spolkem. 2. Velké koncertní Allegro pro housle od Bazziniho, přednesl Ferd. Laub. 3. Arie ze zpěvohry „Figarův sňatek“ od Mozarta, přednesla paní A. Laubová. 4. Velké brilliantní Duo na české národní písně pro housle a piano od Ferd. Lauba a Vil. Grafa, přednesl Ferd. Laub a Frant. Kaván. 5. „Těžké orání,“ sbor od Vašáka, přednesl zpěv. spolek. 6. a) Elegie od Ernsta. b) Polonéza od Lauba, přednesl Ferd. Laub. 7. a) „Aj čo by boľa,“ píseň od Pivody. b) Polská píseň od Chopina. c) Píseň od Lauba, přednesla paní A. Laubová. 8. Fantasie na uherské národní písně od Ernsta, přednesl Ferd. Laub.

** Zpěv. spolek „Rubeš“ ve Skutči uspořádal dne 27. září t. r. pěveckou, hudební a deklamatorní besedu k oslavení jmenovin velectěného p. t. pána Václava Stollovského, c. k. okresního přednosty. Program byl: 1. Proslov. 2. Overtura — 3. Sbor „Komu něžných citů dáno“ — 4. „Dobrá sestřička,“ deklamace od Vl. Růžičkovy — 5. Sbor „Labe, naše Labe“ na slova Rubešova od Bergmanna — 6. „Píseň cestujících po Čechách“ od Škroupa, přednesla dívčí pěvecká jednota — 7. „Deklamace bez rukavic“ od Ant. Štraucha

— 8. Sbor „Zpomínky Jinošické“ na slova Rubešova od Hořejška — 9. Besední čtení — 10. Sbor „Slib“ od Kückena. Na to taneční zábava. — Čistý výtěžek věnován jest účeli dobročinnému.

** Zpěv. spolek „Kraconoš“ ve Vysokém obýval dne 13. září besedu, kteráž se s velmi příznivým výsledkem potkala. Slyšeli jsme ouverturu k operě „Bílá paní“ od Boildieua, pak sbory: „Touha lásky“ od Nesvadby — Moravská kadryla, sest. od Hellera — Valčík od Vogla a „Válečná“ z opery „Rienzi“ od Rich. Wagnera, již zpěv. spolek „Kraconoš“ s velkým úspěchem provedl. Pan Syrovátka přednášel na piano koncert a osvědčil se co solidní pianista. Velké obliby došly též deklamace, kteréž sl. Fr. Nigrinova a sl. Julie Petrušková přednesli. V příští akademii provede prý zpěv. spolek sbory „Reformatori“ od Zöllnera, maloruské písně pro čtvero zpěv od Černého, dvojzpěvy „Rozvij se kvítku“ a „Máj“ od Ed. Nápravníka a snad horvátskou kadrylu od Sl. Lžičare. — i.

** Zpěv. spolek Ledčský uspořádal dne 27. září 1863 v hostinci „na poště“ pěveckou a hudební akademii. Program byl následující: 1. „Slovan“ od Škroupa (?) — 2. „Tam na horách“ od Suchánka — 3. Deklamace — 4. „Musikus“ od Lohreho — 5. „Stáza čarodějnice“ od Horáka — 6. Deklamace — 7. „Kalina“ od Vašáka — 8. Píseň „při draní“ od Horáka. Spolek počíná si velmi statně. V jedné z příštích produkcí provede prý čtverhlasé ruské písně od Černého, „Vávrů“ od Nápravníka a „Tři jezdci“ od Smetany.

** Votický zpěv. spolek již se řádně sestoupil a dal si jméno „Kaplír,“ upomínající na slavnou českou rodinu Kaplírův, jenž s historií města Votic po drahnou dobu v úzkém byla spojení. Do ředitelství byli zvoleni: p. B. Pšross za ředitele, p. Fr. Hochmann za jednatele, p. A. Hallák co zakladatel spolku za sbormistra a p. V. Jindřich za jeho náměstka. Místo jednatele zastává p. M. Stuchl; za výbory pak zvoleni jsou pp.: Horák a Macháček. Za heslo obral si Votický zpěvácký spolek: „K slávě Boha — k blahu vlasti!“

** Prostějovský zpěvácký „Orlica“ uspořádal dne 21. září v místnostech páně Roglovicových pěveckou, deklamatorní a taneční besedu ku prospěchu svému. Program: 1. Overtura — 2. „Utonulá“ od Křížkovského — 3. „Dodatek k ženské obraně,“ deklamace od Rubeše — 4. Sólo s průvodem piana — 5. „Soud Břetislavův,“ deklamace od R. Raba, přednesl pan F. Jank — 6. „Staročeská“ od Škroupa — 7. „Žena panovnice,“ deklamace od V. Crhy, přednesla sl. E. Pelárikova — 8. Sólo s průvodem piana, přednesl p. Hlíňák — 9. „Prijde jaro,“ sbor od Förchtgotta Tovačovského — 10. Tanec.

** Ve Vyškově na Moravě zřizuje se čtenářsko-zpěvácký spolek.

Ochotnická divadla.

Ochotníci divadelní v kr. hor. městě Hoře Kutné provozovali dne 27. září a v pondělí dne 28. září 1863 ve prospěch pohořelých v Polné: „Krvavý soud“ aneb „Kutnohorští havíři,“ původní činohra v 5 jednáních od Jos. Kaj. Tyla. — Na ochotnickém divadle v Žebráce dávali v pondělí dne 28. září 1863 k dobročinnému účeli „Husička z Podháje,“ veselohra ve 2 jednáních dle francouzského vzdělal B. Novotný. Ku konci: „Po půl noci,“ fraška v 1 jednání, z francouzského přeložil P. V. Št. — Na ochotnickém divadle v Pardubicích provozovalo se v sobotu dne 26. září „v Odeonu“ na Veselce: „Starý manžel,“ veselohra ve 4 jednáních od J. Korzeniowského; z polského přeložil Jaroslav Pospíšil. Čistý výnos připadl na opravení divadla.

— Divadelní ochotníci v Poličce provozovali dne 27. září 1863 drama „Břetislav Bezejmený,“ vzdělaná od Jos. Friče. — Na ochotnickém divadle „u zlatého anděla“ na Smíchově dávali ochotníci dne 20. září ve prospěch zřízení opatrovny malých na Smíchově: „Láska v nárožním domě,“ veselohra ve 2 jednáních dle Calderona a Cosmara od Jos. Kaj. Tyla. Na to: „Převržená slánka,“ dramatický žert v 1 jednání od Görnera, přeložil A. Prachovský. Čistý výnos předešlého představení k témuž účelu obnášel 20 zl. 60 kr. r. č. — Sedlečtí divadelní ochotníci provozovali dne 28. září ve prospěch školy: „Učenec“ a „Jenom pět zlatých.“ — V Sobotce dávali ochotníci dne 20. září k účelu občanské besedy divadelní představení; hrálo se: „Vicomte z Letoriéru,“ veselohra; z franc. od Bayarda přeložil J. L. — Ochotníci v Červené Doubravici hráli dne 16. m. m. „Vězení“ a „Žlutá zimnice“ ve prospěch pohorelých v Polné a bylo vybráno 38 zl. r. č. — Divadelní ochotníci v Poděbradech dávali v neděli dne 27. září „Kometu,“ frašku ve 2 jednáních, přeloženou z polského od V. F.

Z Prahy.

— Skuherského opera „Vladimír.“ V neděli dne 27. září dávala se v českém prozatímním divadle čtyřaktová hrdinská opera „Vladimír, bohův zvolenec,“ slova od Jos. Friče, hudba od Fr. Zdenka Skuherského, která co do zevnějšího výsledku s velmi příznivým se potkala úspěchem. Pan Z. Skuherský — jak známo žák Kittlův — uvedl již před několika lety některé písně rukopisu Kralodvorského velmi zdařile do hudby a brzy na to pustil se — jak tehdaž noviny oblašovaly — do komponování původní české opery „Samo“ (slova od Staňka), z nížto jsme v jednom koncertě na Žofině velmi efektní sbor slyšeli, která však — jak se zdá — nedokončena v pulpitu p. skladatelově zůstala. Bylo to také přirozená věc; neboť skladateli českému nedostalo se za předešlých let tak snadno příležitosti, aby své dílo při tak smutných poměrech, kdež pro českou operu žádný personál engažován nebyl, na divadle provozovat spatřil. Poměry tyto přiměly také našeho nadaného rodáka p. Skuherského ku komponování německé opery „Der Apostat“ (slova od Jos. Friče), aby konečně ohenní zkoušku na dramatickém poli přestál a se o svých vlohách pro tento obor přesvědčil. Když ale české operě nyní lepší doba nastala, dal si p. Skuherský text německý pro české divadlo upravit, a v tomto upravení viděli jsme jeho Apostata pod jménem „Vladimír,“ kterýž o nevšedním talentu p. skladatele svědčí. Pan Frič, básník slov, líčí nám tu obraz oněch dob devátého století v říši bulharské, ježto se bojů nové víry s pohanstvím týkají; básník užil dosti obratně a někdy v pravdě básničky této znamenité protivy. Prostý děj rozvíjí se přirozeně před námi a jest as následující: Vladimír, syn knížete Borise, přijde na svém lovu k posvátnému místu víly, kteréžto sděluje, že na tomto místě již častěji býval a poklidu požívaje, nejkrásší sny míval. Olga, jeho milenka a dcera knížete Borise, kteráž se o tom dozví, zabohor nad tím hněvem a vidouc, že všechny její výtky žádného příznivého výsledku nemají, uprhe. Na to následuje svedení skrze Bajana, vzývání víly a povolání na trůn skrze Borise. Napotom je shromáždění v paláci. Boris odstupuje a poroučí Vladimíra Bojarům. Vladimír jest obžalován od biskupa a Simeona, svého bratra. On se objeví; přísaha věrnosti se skládá. Boris, jsa odhodlán, na svá stará kolena v klášteře žítí, slyší od Olgy o prostopášnostech Vladimírových, jest od Bajana přepaden, od Simeona ale zachráněn. Navrátí se nazpět, aby víru a stát zase upevnil. Odsouzený biskup odveden jest k smrti. Po prudkém boji mezi oběma stranami připadne vítězství Borisovi. Vladimír zemře v zoufalství. Za hlavní sloupy této opery mohou se zvláště sbory považovati; jsouť

různé, imponantní, překvapující a neminou se při správném provedení skvělého účinku; avšak i recitativy a arie svědčí o bohaté hudební žíle Skuherského. Význam slov shoduje se s hudbou úplně a některé věty jsou zvláště charakteristicky hudbou podány; jmenovitě upozorňujeme na velkou Vladimírovu arii (v 3. dějství). Krásná přednost Skuherského opery jest původnost; neboť nenacházíme v ní žádných otřepaných míst tak zvané „kapelnické hudby.“ Instrumentace jest zajímavá, z části i velmi pikantní, někdy i velkolepá, jmenovitě v obou mohutných pochodech. Z veškeré hudby viděti jest však patrně, že se Skuherský držel novějších klassických mistrů německých, které zajisté pilně studoval, aniž by však je otrocky napodoboval. Skladatel byl několikrát hlučně vyvolán a přejeme mu štěstí k takovému příznivému výsledku. Provedení opery bylo slušné. Chvalné zmínky zasluhuje p. Vecko (Vladimír) a p. Schwarz (Boris). Slečna Macháčková (Olga) velmi často se proti intonaci prohřešila. —t—

— Pianistka sl. Aug. Kolářova, která v komposici znamenitý talent osvědčila, vydala právě novou skladbu „Scherzo fantastique,“ kteráž původností a pikantním provedením vynikajíc, mnohé skladby podobného druhu v novějším čase vydané daleko předčí. Poručujeme ho vřele našim pianistům a pianistkám.

— Slečna Lipšova engažována jest od ředitele pana Liegerta k českému divadlu.

— Výtečný český továrník p. Červený v Hradci Králové vynášel opět nástroj hudební. Co nejdříve přijede do Prahy, aby nový vynález svůj ku zkoušení předložil komisi znalečův. Přejeme panu Červenému mnohé štěstí a těšíme se velice na bližší podrobnosti.

— Basista p. Rokytanský, úd zemského divadla v Praze, engažován jest při dvorní operě ve Vídni na 4 leta. První rok obdrží 6.000 zl., druhý rok 7.000 zl., třetí rok 8.000 zl. a čtvrtý rok 10.000 zl. r. č.

— Paní Schröder-Chaloupková vystoupila tyto dni co Norma na Hamburském divadle se skvělým výsledkem. Kapelník pan Nesvadba, jenž orchestr řídil, provedl — jak tamější noviny píší — úlohu svou výborně.

— Slečna Formánková, Pražanka, engažována jest u opery v Olomúci. Vystoupilať již v „Belisaru“ a v „Normě“ s chvalným úspěchem.

— Paní Schmidt-Procházková engažována bude prý u českého proz. divadla.

— Pan Theodor Bradský složil dva sbory a sice: efektní sbor „Tatry“ od Štúra a humoristický „Kalendář a ne farár“ od Čelakovského, z nichž první věnovan jest zpěváckému spolku Rakovnickému, druhý „Hlaholu“ Pražskému. Tento skladatel složil písně „Jak anděl ty jsi krásná“ a „Krepelička.“ Skladby tyto vyjdou tiskem a nákladem Schalka v Praze. Pan Bradský odebral se již k svému povolání do Berlína.

— Známý virtuos pan Charles Wehle dával s čelistou Kletzerem v Port Louis na ostrově sv. Mauricia 11 četně navštívených koncertů a došel velké pochvaly a obdržel mnohé dary. Odtud odebrali se oba virtuosové na pevninu Asie, kdež ve své umělecké dráze pokračovati budou.

— Josef Korzeniowski, proslavený básník polský, zemřel dne 17. září v Drážďanech v 66. roce věku svého. Korzeniowski náleží mezi nejlepší novelisty polské a jest nejznamenitějším dramatickým básníkem polským. Mnohé jeho novely, romány a dramata převedeny jsou na jazyk český, jmenovitě veselohry „Obžinky“ — „Stará místo mladé“ — „Dříve matka“ — „Starý manžel“ atd. Dne 19. září uspořádali Poláci v Drážďanech žijící smuteční mši sv. za zemřelého básníka svého. Herec Davison, Polák, ozdobil vavřínovým věn-

cem rakev svého krajana. Mrtvola Korzeniowského převezena bude do Varšavy.

— Nový hudební ústav pro dívky. Jak se do-
vídáme, zřídí slečna Anna Horova, zákyně Alex. Dreyschoka,
ještě tento rok v Praze vyučovací klavírní ústav pro dívky.

— Vypsání ceny. Nížepsaný závod s hudebními
zamýšlí též letos jako v roce minulém vypsáním ceny získati
sbírku dobrých tanečních skladeb pro příští dobu masopustní a
vyzývá P. T. pány skladatele k laskavému se zúčastnění. Pré-
mie jsou následovné: Za valčík 3 dukáty, za čtverylku 2 du-
káty, za Besedu 2 dukáty, za polku trembl. 5 tolarů, za polku
mazurku 5 tolarů, za kvapík 5 tolarů. Rukopisy buďtež opa-
třeny heslem a bez podpisu, jakož i s přípisem opatřeným
tímtež heslem a franko zaslány nížapsanému nakladatelskému
závodu, načež svým časem pánům zasylatelům se odpoví. Ru-
kopisy, které při zkoušení neobstojí, se vrátí. Lhůta k zasílání
skladeb ustanovuje se do 1. listopadu t. r. V Praze, dne 17.
září 1963. Schalek a Wetzler, majitelé závodu naklada-
telského a obchodu s hudebními v Praze, v Ovocné ulici.

— Vlastenecký malíř p. V. Zelený maluje pro
pana Frant. Müllera, ředitele uhelných dolů oslovanských, dva
historické obrazy, a sice: „Křest Bořivoje“ a „Po bitvě na
Bílé hoře.“ Máme za to, že vlastenecký umělec, jenž v po-
slední době mnohými krásnými obrazy sv. Cyrilla a Methoděje
dobrou pověst své umělé ruky rozmnožil, těmito dvěma obrazy
z naší slavné historie vlasti své poslouží, jakož i následování
hodna jest zakázka p. Müllera, který jí nejen krásných ozdob
pro své komnaty získá, nýbrž i vlastenecké umění podporuje.

— Lessingův obraz mistra Jana Husa, kte-
rýž nyní jest vystaven ve Vídni v umělecké jednotě, přivezen
bude od tamtud ještě v říjnu do Prahy, aby zde byl ukazo-
ván. Jak známo, má hlavní zásluhu o to, že mistrně vyve-
dený tento obraz u nás vystaven bude, česká umělecká beseda.

Dur a moll.

Javůrek — učitel Chopinův. Že slavný Chopin vyučencem
je krajana našeho Javůrka, nebude snad vůbec známo. Jos. Javůrek
narodil se Benešově v kraji Berounském 2. října r. 1756. Otec jeho
byl učitelem. Své literární a hudební vzdělání získal sobě v Sázavském
klášteře Benediktinském, kde bratr jeho byl chorregentem. Obě dva
opustili vlast svou a odebrali se do ciziny. Josef šel r. 1793 do Polska,
kde se stal učitelem hudby u knížete Radziwiłła. R. 1800 obdržel ve
Varšavě místo profesora při konservatoriu a později v ústavu Alexan-
drovském. Muž ten vzorný, bohatě nadaný kompositor, zasloužilý pro-
fessor zemřel dne 22. června 1840 v 84. roku slavného života svého.
Bratr ale obrátil se do Francouz, kde velké státní bouře přetrpěl, ko-
něčně se oženil. Dcera jeho Konstancie Javůrkova stala se první zpě-
vačkou u velké opery.

První vystoupení tenoristy. Před čtyřiceti lety nacházela
se v Bergamě dosti prostřední opera, při které však náhodou někteří
výborní choristé se nacházeli. Z jich sboru vyšlo několik slavných
pěvců, hudebníků i skladatelů hudebních, jako: Dorzelli, Bianchi,
Meri, Dolci. Mezi jinými nacházel se tam též jistý chudý, velmi skromný
a všude oblíbený krejčí, který pro podporování ovdovělé matky své
v choru zpíval. Jednoho dne přišel k známému zpěváku Nozarimu,
aby mu vzal míru na kabát. Nozari měřil jej okem a pravil: „Jak se
mi zdá, znám tě již odněkud, můj milý.“ — „Může být, snad mne pán
viděl v divadle, kde v choru zpívám.“ — „A máš dobrý hlas?“ —
„Ne zvláštní, sotva dosáhnou do g.“ — „Zkusme toho, přezpívej mi
škálu.“ — Chorista poslechl, leč přijda ku g, stál bez dechu. — „Ber
a.“ — „Nemohu.“ — „Ber a, povídám ti, anebo . . .“ — „A . . . a
. . . a.“ — „Teď vezmi h.“ — „Ale pane . . .“ — „Wezmi h, nebo
jako že . . .“ — „A . . . h . . . a . . . h . . . c.“ — „Nuže, nepo-
vídal jsem ti!“ zvolal Nozari vítězoslavně. „A teď příteli, dobře sobě
pamatuj, co ti povídám: budeš-li pilný, staneš se prvním vlašským
tenoristou.“ — A Nozari měl pravdu; chudý chorista, který staré ka-
báty spravoval, je dnes pánem milionů, i nazývá se — Rubini.

Stabat mater. Každému z našich čtenářů bude zajisté zname-
nitý duchovní zpěv „Stabat mater dolorosa“ znám; avšak ne všem po-
vědomo bude jméno básníka této písně. Papež Jan XXII. byl za spi-
sovatele slov těchto jmn; avšak nyní je to dokázáno, že byl mnich
minoritský Jacobus de Benedictis, právník a básník, tvůrcem
této písně. Nejznamenitější hudbu k těmto slovům napsali: Pergolese,
Palestrina, Haydn, Stuntz, Astorga a Rossini.

Pozvání ku předplacení

na

„DALIBORA“

časopis pro hudbu, divadlo a umění vůbec.

Předplácí se:

Pro Prahu celoročně 3 zl. 20 kr., půlletně 1 zl. 60 kr., čtvrtletně 80 kr.

Poštou: Celoročně 3 zl. 60 kr., půlletně 1 zl. 80 kr., čtvrtletně 90 kr.

Pro státy německé:

Celoročně 2 tol. 16 nov. gr., půlletně 1 tol. 8 nov. gr., čtvrtletně 20 nov. gr.

Žádáme pp. předplatilce, aby nám předplatní peníze na poslední čtvrtletí od října do prosince zaslali, aby v zásylce žádné se nestalo přerušení.

Expedice „DALIBORA“

v obchodnictví musikálií *Ludevita Fleischera* v Železné ulici v Praze.